

Tee swehti

peezi galwas gabhali,

fà tohs

ikkatram fainneekam sawai fainei

faprottigi mahziht un preekschlassiht buhs.

Selgawâ 1825,

rakstôs eespeestô pee Zahna Wridrikka Steffenhagen un dehla.

Der Druck dieser Schrift wird unter den bekannten Bedingungen bewilligt.

Dorpat, am 27. April 1825.

Lector Rosenberger,
Censor.

1202 216747

Am. Mikooli Kassarukogu

Tee swehti desmits Deewa baußli.

Tas pirmais baußlis.

Zew ne buhß zittuß sweschuß Deewuß tur-
reht preeßsch mannim.

Kaß irr taß?

Mumß buhß Deewu pahre wiffahm lee-
tahm bihteßß, mihleht un i:ß to zerreht.

Tas ohtraiß baußlis.

Zew ne buhß Deewa ta Kunga wahrdu
neleetigi un welti walfah.

Kaß irr taß?

Mumß buhß Deewu bihteßß un mihleht,
fa mehß pee winna wahrda ne lahdam, nedß
nepateeffi Deewu minnam, nei burram, mel-
lojam, nei peewißam, bet winnu wiffaßß
behdäßß peefauzam, luhdsam, teizam un fla-
wejam.

Tas trefchais baußlis.

Zew buhß to swehtu Deenu swehtih.

Kaß irr taß?

Mumß buhß Deewu bihteßß un mihleht,
fa mehß to Deewa mahzibu un winna wahr-
dußß ne pulgojam, bet tohßß paßchußß swehtußß
turram, labpraht dßirdam un mahzameßß.

Tas zettortais bauflis.

Tew buhs tawu tehwu un tawu mahti
zeenâ gohdâ turreht, ka tew labbi klahjahs,
un tu ilgi dsihwo wirs semmes.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu bihtees un mihleht,
ka mehs fatu tehwu un mahti un fungus
ne pulgojam neds apfaitinajam, bet tohs
gohdâ turrâm, teem paklaufigi effam, tohs
mihlejam un zeenijam.

Tas peektais bauflis.

Tew ne buhs nokaut.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu bihtees un mihleht,
ka mehs sawam tuwakam pee winna meefas
ne kahdu faiti neds wainu darram, bet tam
palihdsam un kalpojam eefsch wiffahm mee-
fas behdahm.

Tas festais bauflis.

Tew ne buhs laulibu pahrfahpt.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu bihtees un mihleht,
ka mehs schkihsti un kaunigi dsihwojam eefsch
wahrdeem un darbeem, un ikweenam buhs
fatu laulatu draugu mihleht un zeenih.

Tas septitais bauflis.

Tew ne buhs sagt.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu bihtees un mihleht,
ka mehs sawa tuwaka naudu jeb mantu ne

nemmam, neds ar wiltigu prezzi jeb prezze-
schanu pee mums Dabbujam, bet wiinam
fawu mantu un usturrefchanu palihdsam wai-
roht un pafargaht.

Tas astotais baußlis.

Zew ne buhs nepateesu leezibu doht prett
tatou tuwaku.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu bihtees un mihleht,
fa mehß fawu tuwaku nepateesi ne apmello-
jam, neds peewißam, aprunnajam, jeb tam
fahdu niknu flawu darram, bet mums buhs
to aisbildinagt, wiffu labbu no ta runnaht
un wiffas leetas par labbu greest.

Tas dewitais baußlis.

Zew ne buhs eefahroht tawa tuwaka
nammu.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu bihtees un mihleht,
fa mehß fawam tuwakam ar wiltu pehz wiina
mantu jeb nammu ne twahrstam, neds ar
eemesleem tahß taisnibas pee mums welkam,
bet tam labpraht palihdsam, fa tas to warr
patureht.

Tas desmitais baußlis.

Zew ne buhs eefahroht tawa tuwaka see-
wu, kalpu, kalponi, lohpu, neds wiffu, kas
tam peederr.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu bihtees un mihleht,
fa mehß fawam tuwakam wiina feetwu, faimi,

jeb lohpus ne atwillam, jeb nowehrscham,
bet tohs pakuhdinajam, fa teem buhs palikt
un darriht, fas teem peenahfahs.

Ko fakka Deews no wisseem scheem bausteem?

Es tas Kungz, taws Deews, esmu weens
stipris dusmigs Deews, fas pahr teem, fas
manni eenihst, tohs tehwu grehkus peemetle
pee teem behrneem lihds trescham un zettor-
tam augumam. Bet teem, fas manni mihlo
un mannus bauksus turr, teem darru es labbu
lihds tuhkstoscham augumam.

Kas irr tas?

Deews beedina sohdiht wiffus, fas schohs
bauksus pahrfahpi: tapehz buhs mums bihtees
preefsch wianna dusmibas, un prett tahdeem
bausteem ne grehkoht: tur pretti apsohla
wiansch shehlastribu un wiffadu labbumu wif-
seem, fas schohs bauksus turr. Tapehz buhs
mums arridsan wiannu mihkoht, un us wiannu
patautees, un labprahht darriht pehz wianna
bausteem.

Ta swehta tizziba.

Tas pirmais tizzibas lohzeelis.

Es tizzu eefsch Deewu to Tehwu, wiffu-
walditaju, radditaju debbes un semmes.

Kas irr tas?

Es tizzu, fa Deews manni raddijis irr
ar wiffahm radditahm leetahm; mannim
meesu un dwehseli, azzis, aufis, wiffus loh-

zefkus, sapraschanu un pilnu prahtu dewis, un wehl usturr, turklaht ehdeeni un dsehreeni, Drehbes, kurpes, ehkas un muischu, seewu un behrnus, tihrumus un lohpus, un wissadu mantu, ar wissu, kas man waijaga pee meefas un dsihwibas, baggatigi un ikdeenas wehl manni apgahda, no wiffas breefmibas pasarga, un no wiffa launa pasarga un glabba. Un to wissnotak darra wiasch no tihras tehwischigas, deewischkas lehnibas un shehlastibas bes wissu mannu nopelnu, un ka es tahdas dahwanas faxemt nezeenigs esmu. Par to wissnotak buhs man winnam pateikt, un winnu flaweht, tam kalpoht un pateizigam buht. Tas irr teescham teef.

Tas obtrais tizzibas lohzeklis.

Es tizzu eeksch Jesu Kristu, Deewa weenigu Dehlu, muhsu Kungu, kas eenemts irr no ta swehta Garra, peedsimmis no tahs jumprawas Marias, zeetis appaksch Ponziu Pilatu, krusta fists, nomirris, aprakts, semme kahpis eeksch elles, trescha deena atkal augsham zehlees no teem mirroneem, uskahpis debbesis, sehdees pee labbas rohkas Deewa, ta wissuwalditaja Tehwa, no turrenes tas atees teefah tohs dsihwus un mirruschus.

Kas irr tas?

Es tizzu, ka Jesus Kristus pateef Deews no ta Tehwa eeksch muhschibas peedsimmis, un arridsan pateef zilweks, no tahs jumprawas Marias peedsimmis, irr mans Kungs,

Fas manni pasuddusehu un pasuddinatu zilwe-
 fu atpestijis un atpirzis no wisseem grehkeem,
 no tahs nahwes un no ta wella spehka, ne
 ar seltu jeb sudrabu, bet ar sawahm sweh-
 tahm un dahrgahm affinim, un ar sawu ne-
 nopelnitu zeefchanu un mirschanu, fa es wi-
 na pascha buhtu, un wiina walstiba appatsch
 wiina dschwotu, un wiinam faspotu eefsch
 muhschigas taisnibas, nenoseedsibas un sweh-
 tibas, lihds fa winsch atkal augfcham zehlees
 irr no teem mirroneem, dschwu un walda
 muhschigi. Tas irr teefcham teef.

Tas treschais tizzibas lohzeelis.

Es tizzu eefsch to swehtu Garru, weenu
 swehtu fristigu draudsi, to beedribu to sweh-
 tu, peedohfchanu to grehku, augfcham-
 zefchanu tahs meefas, un weenu muhschigu
 dschwofchanu, Amen.

Kas irr tas?

Es tizzu, fa es zaur sawu paschu sapra-
 fchanu un spehku, eefsch Jesu Kristu mannu
 Rungu ne warretu tizzeht, neds pee ta nahkt,
 bet tas swehtais Gars irr manni zaur to
 Ewangeliumu (jeb preezas-mahzibu) aizina-
 jis; ar sawahm dahwanahm apgaismojis,
 eefsch tahs ihstenas tizzibas swehtijis un us-
 turrejis, lihds fa winsch to swehtu fristigu
 draudsi wirs semmes fapulzina, apfkaidro,
 swehti un pee Jesu Kristu usturr, eefsch ihste-
 nas weenigas tizzibas. Eefsch tahs paschas
 fristigas draudses winsch man un wisseem tiz-

zigeem ifdeenas wiffus grehkus baggatigi pee-
 dohd, un pastarâ deenâ manni un wiffus mir-
 xonus attal usmohdinahs, un mannim un
 wiffcem tizzigeem eeffch Kristu to muhschigu
 dschwoschanu dohs. Tas irr teescham teef.

Ta swehta luhgschana.

Râ irr Kristus muhs mahzijs luhgt?

Muhsu Tehws debbesis.

Ras irr tas?

Deews gribb muhs ar to labbinaht, fa
 mums tizzeht buhs, winsch effohts muhsu
 ihstens Tehws, un mehš wianna ihsteni behni,
 fa mums preezigi, drohschi un ar stipru zerri-
 bu wiannu peeluhgt buhs, lihds fâ mihki behni
 fawu mihku tehwu lihds.

Ta pirma luhgschana.

Swehtihts lai tohp taws wahrds.

Ras irr tas?

Deewa wahrds irr jaw no few pascha
 swehts; bet mehš luhdsam schinni luhgschanâ,
 fa tas arri pee mums swehtihts tohp.

Râ noteef tas?

Kad Deewa wahrds schlihti un flaidri
 mahzihts tohp, un mehš arridsan swehtigi, fâ
 Deewa behrneem flahjahs, pehz to dschwos-
 jam; to palihds mums, mihlais debbesu
 Tehws! Bet fas zittadi mahza un dschwos-
 ne fâ Deewa wahrds mahza, tas ne swehti

muhfu starpâ to Deewa wahrdu; par to pasargi muhs, mihtais debbesu Tehws.

Za ohtra luhgshana.

Lai nahk tawa walstiba.

Kas irr tas?

Deewa walstiba nahk gan bes muhsas luhgshanas no few paschas, bet mehs luhdsam schinni luhgshana, lai ta arridsan pee mums nahk.

Ka noteek tas?

Kad mums tas debbesu Tehws fatwu swehtu Garru dohd, ka mehs wianna swehtam wahrdam zaur wianna schehlastibu tizzam un deewischigi dsihwojam, scheid laizigi un tur muhschigi.

Za trescha luhgshana.

Taws prahts lai noteek ka debbesis, ta arridsan semmes wirfu.

Kas irr tas?

Deewa labbais un schehligais prahts noteek gan bes muhsas luhgshanas, bet mehs luhdsam schinni luhgshana, lai tas arridsan pee mums noteek.

Ka noteek tas?

Kad Deews wiffu kaunu padohmu un prahtu lausch un tam waktas ne dohd, kas to Deewa wahrdu mums ne leek swehtiht, un wianna walstibu fatwe pee mums nahkt, prohti tam wellam, tai pasaufei un muhsu meesas

Fahribahm: bet stiprina un ušturr muhš pa-
stahwigus pee fatwa wahrda un eefsch tizzibas,
lihds pat muhfu gallam; tas irr wianna scheh-
ligais un labbais prahts.

Ta zettorta luhgſchana.

Muhfu deeniſchku maiſi dohd mums ſcho-
deen.

Kas irr tas?

Deewš dohd to deeniſchku maiſi beš muh-
ſas luhgſchanas ir wiſſeem ſauneem zilwekeem,
bet mehš luhdsam ſchinni luhgſchanâ, lai
wiſch mums to leek atſiht, un ar pateizibu
muhfu deeniſchku maiſi ſanemt.

Kas irr tad ta deeniſchka maiſe?

Wiſš, kaš pee muhfu meeſas ušturreſcha-
nas un waijadſibas peederr, ar wahrdu: eh-
deens un dſehreens, drehbeš, furpeš, ehkaš,
muiſcha, tihrumi, lohpi, nauda, manta,
labš laulahtš draugš, rahmi behrni, labba
ſaime, lehnigi un peetizzigi fungi, labba wal-
diſchana, labš gaiſ, meers, weffeliba, ſau-
niga dſihwoſchana, gohdš, labbi draugi,
uštizzami ſaimini, un tà prohjam.

Ta peekta luhgſchana.

Un pamett mums muhfu parraduš, kâ
mehš pamettam ſaweem parradneekeem.

Kas irr tas?

Mehš luhdsam ſchinni luhgſchanâ, ka tas
debbefu ſehwš ne gribbetu ušluhkoht muhfu
grehkuš, nedš wianna deht tahdu luhgſchanu

mums aisleegt, jo mehš to, fo mehš luhdsam,
ne effam zeenigi, neds arridsan nopelnijufchi,
bet winsch gribbetu mums to wišsnotak no
schehlastibas doht, jo mehš grehkojam ikdee-
nas dauds, un pelnam zitta neneeka, fà ween
to sohdbu; tad gribbam mehš arridsan no
firds peedoht un labba darriht teem, fas prett
mums apgrehkojahš.

La festa luhgšana.

Un ne eewedd muhs eefsch fahrdinascha-
nas.

Kas irr tas?

Deewš gan ne fahrdina ne weenu, bet
mehš luhdsam schinnî luhgšanâ, fa Deewš
muhs gribbetu pasargahht un usturreht, fa
muhs tas wels, ta pasauale, un muhsu meesa
un affinis ne peewitt, neds eewedd eefsch ne-
tizzibas, isfamiffeschanas un zittahm fauna-
leetahm un grehkeem, un jebfchu mehš ar
teem fahrdinati tohpam, fa mehš tomehr
pehz uswarram un wirfû paleekam.

La septita luhgšana.

Bet atpesti muhs no ta fauna.

Kas irr tas?

Mehš luhdsam schinnî luhgšanâ, feschu
ar ihseem wahrdeem fakkoht, fa muhs tas
debbesu Tehws no wiffada fauna tahš meefas
un dwehfeles, mantas un gohda gribbetu at-
pestiht, un gribbetu mums pehz, fad muhsu
pehdiga stundina nahf, weenu weeglu un
schehligu gallu doht, un muhs schehligi no

fehahs behdigas pasaules pee fewim nemt
debbesis, Amen.

Kas irr Amen?

Man buhs teescham tizzeht, ka tahda
luhgshana tam debbesu Teshwam patihk, un
paklaufita irr, jo winsch pats irr mums pa-
wehlejis ta luhgt, un sohlijis, ka tas grib-
bohts muhs paklaufiht. Amen! Amen! tas
irr, pateefi, pateefi, tam buhs ta notift.

Ta swehta kristiba.

Kas irr ta kristiba?

Ta kristiba ne irr flifts uhdens ween, bet
tahds uhdens, kas zaur Deewa pawehlescha-
nu irr spehzihahts, un ar Deewa wahrdeem
faweenohhts.

Kurri irr tee Deewa pawehleschanas wahrdi?

Kad muhsu Kungs Jesus Kristus sakka:
Matt. 28, 19. Gita zaur wissu pasauli, un
darrajt par mahzektsem wissus laudis, kristi-
dami tohs eefsch ta wahrda Deewa ta Teshwa,
ta Dehla un ta swehta Barra.

Ko dohd, jeb ko palihds ta kristiba?

Ta padarra, ka tee grehki tohp peedohti,
atpesti no nahwes un wella, un dohd to muh-
schigu dsihwoschanu wisseem, kas to tizz, ka
tee wahrdi un Deewa apsohlishana mahza.

Kurri irr tee Deewa apsohlishanas wahrdi?

Kad muhsu Kungs Jesus Kristus sakka:
Mark. 16, 16. Kas tizz un tohp kristihts,

tas taps swehts, bet fas ne tizz, tas taps pasuddinahts.

Kà warr uhdens tahdas leelas leetas darriht?

Uhdens to teescham ne darra, bet Deewa wahrds, fas ar un pee to uhdeni irr, un ta tizziba, fas tahdam Deewa wahrdam uhdeni ustizz, jo bes Deewa wahrda irr tas uhdens tikkai uhdens ween, un nekahda kristiba, bet ar Deewa wahrdu irr tas weena kristiba, tas irr, tahds uhdens, fas baggats no sechlastibas un tahs dschwibas, un weena masgasehana tahs jaunah atdsimschanah eeksch swehta Garra, kà tas swehts Pawils fakka: Tit. 3, 5. 8. Zaur to masgasehanu tahs atdsimschanah un atjaunasechanah ta swehta Garra, fo winsch irr pahr mums baggatigi islehjis, zaur Jesu Kristu, muhsu Westitaju, ka mehhs zaur winna sechlastibu taisnoti, mantneeki tohpam tahs muhschigas dschwochanah pehs tahs zerribas, tas irr pateef ihrds.

Ko apsihme ta uhdens kristiba?

Za apsihme, ka tam wezzam Uhdamam h mums ikdeenah zaur noscheloschanu un abschanu no grehkeem buhs apflizinatam, un mirt ar wisseem grehkeem un nifn kahrabahm, un atkal ikdeenah preekschâ et un uszeltees weenam jaunam zilwekam, eeksch taisnibas un schkistibas preekschwa muhschigi dschw.

Kur stahw tas rakstihst?

Neem. 6, 4. Mehs effam ar Kristu ap-
rakti zaur to fristibu eeksch tahs nahwes. Kà
ittin, fà Kristus irr usmohdinahst no teem
mirroneem zaur to gohdibu ta Tehwa, tàpat
buhš mums arridsan eeksch atjaunaschanas
tahs dsihwibas staigaht.

Tas fwehts wakkar = ehdeens.

Kas irr tas fwehts wakkar = ehdeens?

Tas irr ta pateesa meesa un affins muhsu
Kunga Jesus Kristus, ar tahs maises un wih-
na mums fristiteem zilwekeem ehst un dsert,
no pascha Kristus eestahdihts.

Kurri irr tee eestahdischanas wahrdi?

Muhsu Kungs Jesus Kristus, tanni nafti,
fad tas nodohts tappe, nehme tas to maisi,
pateize un pahrlausa to, un dewe to saweem
mahzekteem un fazzija: Nemmeet un ehdeet,
tas irr manna meesa, fas par jums tohp Doh-
ta; to darrajt mannis peeminnedami.

Talibds arridsan nehme tas to bikkeri pehz
ta wakkar = ehdeena, pateize un dewe teem to
un fazzija: Nemmeet un dserrcet wiffi no
ta, schis bikkeris irr ta jauna eestahdischana
eeksch mannahm affinim, fas par jums un par
daudseem isleetas tohp par peedohschanu to
grehku; to darrajt, zeekfabrt juhs to dserrat,
mannis peeminnedami.

No palihdi tabda ehfchana un dserfchana?

To mahza muhs fchee wahrdi: Par jums dohta un isleetas par peedohfchanu to grehku: prohti, ka mums fwehtâ wakkar = ehdeenâ peedohfchana to grehku, dsihwiba un fwehtiba zaur tahdeem wahrdeem dohta tohp, jo fur peedohfchana to grehku irr, tur irr arri-dsan dsihwiba un ta muhschiga dsihwofchana.

Kâ warr meefiga ehfchana un dserfchana tahdas leelas leetas darriht?

Ehfchana un dserfchana ween to gan ne darra, bet tee wahrdi, kas fche stahw: Par jums dohta un isleetas par peedohfchanu to grehku. Schee wahrdi irr pee tahs ehfchanas un dserfchanas fwehtâ wakkar = ehdeenâ tohti zeenijami, un kas fcheem pascheem wahrdeem tizz, tam noteek, fo tee sohla un kâ tee ffann, ar wahrdu, peedohfchana to grehku.

Kas nemm tad tahdu wakkar = ehdeenu zeenigi?

Gaweht un flaihti apgehrbtees irr gan preefch zilweku azzim weena labba leeta, bet tas irr ihsti zeenigs un labbi fataifijees, kas fcheem wahrdeem tizz: Par jums dohta un isleetas par peedohfchanu to grehku; bet kas fcheem wahrdeem ne tizz, tas irr nezeenigs un nelabbi fataifijees, jo tas wahrds: Par jums, praffa wiffim tizzigas firdis.